

Tomasz Śnieciński

**Aktywizacja społeczna
poprzez Lokalne Grupy Działania
i stowarzyszenia rejestrowe
– sposobem na rozwój obszarów wiejskich**

Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie
18-210 Szepietowo,
tel. 86 275 89 00 fax 86 275 89 20
e-mail: wpodr@zetobi.com.pl,
www.odr.pl

Korekta:

Skład komputerowy: Robert Korczak

Projekt okładki: Wioletta Cieszkowska

Wydanie I

Nakład: 500 egz.

Druk: Drukarnia TOP Druk w Łomży

Wprowadzenie – aktywizacja społeczna i jej formy

Jedną z popularnych definicji jest ta, iż aktywizacja społeczna to szeroko pojęte działania, prowadzone w lokalnych społecznościach, także na obszarach wiejskich, przez animatorów, która docelowo zmierza do poprawy jakości życia.

Animator to osoba lub instytucja, która wywołuje w środowisku lokalnym aktywność i udynamicznia związki międzyludzkie, międzygrupowe i instytucjonalne w sferze publicznej. Sprawia, iż następuje włączanie się ludzi do uczestniczenia w konsumowaniu, a także tworzeniu dobra publicznego. Wywołuje zmianę ludzkiej postawy od bierności do podejścia obywatelskiego, nacechowanego chęcią współpracy i współdziałania. Aktywizując uwalnia się energię i potencjał znajdujący się w danej społeczności lokalnej.

Aktywizacja społeczna, czy też animacja społeczności lokalnej może przebiegać na kilku poziomach. Z jednej strony może być to angażowanie przez animatorów mieszkańców, członków lokalnych organizacji pozarządowych w przygotowywanie wydarzeń na szczeblu lokalnym. Imprezami lokalnymi tego typu może być np. organizacja festynu, czy lokalnych tematycznych targów (np. agroturystycznych, ekologicznych itp.).

Przygotowanie terenu pod festyn, pisanie scenariuszy przebiegu imprezy, włączanie mieszkańców w część artystyczną, czy posprzątanie placu po zakończonym wydarzeniu – to na pozór proste czynności, ale niezwykle konsolidujące uczestników życia małej ojczyzny i budujące trwałe więzi społeczne.

Innym przykładem aktywizacji lokalnej może być wpływanie na promocję lokalnego miejsca zamieszkania, poprzez wywoływanie pozytywnych skojarzeń z danym produktem lokalnym, a jednocześnie poprzez budowanie marki. Produkt lokalny to wyrób lub usługa, z którymi identyfikują się mieszkańcy, wytwarzane w sposób niemasowy i przyjazny dla środowiska, z surowców lokalnie dostępnych. Produkt lokalny staje się wizytówką (marką) danego mikroregionu poprzez wykorzystanie jego niepowtarzalnego charakteru oraz angażowanie mieszkańców w rozwój przedsiębiorczości lokalnej, głównie na obszarach wiejskich.

Jeszcze innym przykładem aktywizacji społecznej jest odtwarzanie tradycji lokalnej. Dzięki rewitalizacji i przywracaniu dawnego blasku starym obrzędom, ginącym zawodom itd. Na terenach wiejskich, często na zasadzie przekazywania wiedzy przez seniorów na rzecz młodszej generacji, następuje wzmocnienie integracji międzypokoleniowej w danej społeczności i poprawa komunikacji społecznej.

Z drugiej strony w aktywizacji społecznej istotnym może być położenie akcentu na tworzenie w miejscowości nowych usług i rozwiązań służących rozwojowi aktywności obywatelskiej. Postawienie na innowacyjność pomysłów, czyli na to, czym możemy się wyróżnić spośród innych podobnych miejscowości, jak zachęcić turystów, czy też zewnętrznych inwestorów, by przyjechali akurat do nas, może okazać się kluczem do sukcesu w społeczności lokalnej.

Rozwiązywanie wspólnych problemów społecznych poprzez realizację projektów dofinansowywanych ze środków zewnętrznych, m.in. z budżetu Unii Europejskiej, jest bardzo powszechną metodą aktywizującą lokalne społeczności. W tym miejscu można by choćby wspomnieć o tzw. budżecie równych szans, czyli metodzie prowadzenia animacji społecznej

opartej na mechanizmie przygotowywania projektów i rywalizowania o małe granty przez grupy marginalizowane i zagrożone wykluczeniem społecznym.

Projekty tego typu pobudzają kreatywność, dają szansę na realizację własnych pomysłów i ukierunkowują zaangażowanie na rzecz własnych społeczności.

I właśnie to na metodzie projektowej jako sposobie aktywizacji społeczności lokalnych zechcemy skupić się najbardziej w niniejszej publikacji.

Reasumując, aktywizacja społeczna na obszarach wiejskich ma wiele oblicz, wiele wymiarów, a wybór odpowiedniej ścieżki przez społeczność zależy od wielu czynników, m.in. od woli kooperacji społeczności lokalnej, poziomu jej wiedzy, zaufania, dostępności wolnego czasu, uwarunkowań geograficznych, historycznych i in.

Organizacje pozarządowe – stowarzyszenia i Lokalne Grupy Działania

Termin „organizacje pozarządowe” z definicji podkreśla ich niezależność od administracji publicznej, lecz równocześnie przez przyjęcie ich roli w życiu społecznym, określa się je jako „trzeci sektor”, obok pierwszego sektora (sektor publiczny) i drugiego sektora (sektor prywatny).

Organizacje pozarządowe wyróżniają się tym, że działają non profit, tzn. ich działania nie są nakierowane na zysk, a działalność ta w dużej mierze bazuje na pracy ochotników, czyli wolontariuszy.

Głównymi formami prawnymi organizacji pozarządowych w Polsce są stowarzyszenia i fundacje. Wobec tych podmiotów zamiennie używa się też często określenia z j. angielskiego NGOs (*non-governmental organizations*).

Organizacjami pozarządowymi są również partnerstwa terytorialne zwane Lokalnymi Grupami Działania (LGD). Partnerstwo tego rodzaju zrzesza lokalnych przedstawicieli trzech sektorów: społecznego, publicznego i prywatnego. W Polsce podstawą prawną działania LGD są ustawy: o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich oraz o stowarzyszeniach.

Członkami tych organizacji mogą być m.in. przedstawiciele samorządów, placówek oświaty, kultury, parafii, organizacji i stowarzyszeń działających na danym terenie, firm, spółdzielni itp., a także zwykli mieszkańcy. LGD zarejestrowane są w Krajowym Rejestrze Sądowym jako stowarzyszenia (rzadziej jako fundacje lub związki stowarzyszeń), posiadają statut i wybrane władze: radę, zarząd i komisję rewizyjną. Najważniejszym gremium decyzyjnym LGD jest zgromadzenie członków.

LGD przygotowuje Lokalną Strategię Rozwoju. Obszar nią objęty powinien być spójny. Po akceptacji LGD przez samorząd danego województwa, może ona korzystać ze środków finansowych w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W niniejszej broszurze skupimy się przede wszystkim na działalności stowarzyszeń. Spośród wszystkich typów organizacji pozarządowych to właśnie stowarzyszeń w województwie podlaskim rejestruje się najwięcej. Rejestracja odbywa się w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS) w Białymstoku.

W 2012 roku w Polsce zarejestrowanych było 11 tys. fundacji i 72 tys. stowarzyszeń (nie licząc Ochotniczych Straży Pożarnych, których jest 16 tys.). Na podstawie weryfikacji przepro-

wadzonej przez Stowarzyszenie Klon Jawor w 2013 roku oraz dzięki szacunkom GUS można zakładać, że aktywnych jest około 60%-80% zarejestrowanych organizacji.

Orientacyjnie można więc przyjąć, że aktywnie działa około 60 tys. Najwięcej organizacji w stosunku do liczby mieszkańców zlokalizowanych jest w województwach mazowieckim, dolnośląskim, warmińsko-mazurskim, zachodniopomorskim, pomorskim i lubuskim; najmniej zaś w świętokrzyskim oraz na Śląsku i Podlasiu.

W całym kraju rejestruje się rocznie średnio ok. 4 tys. nowych stowarzyszeń i niemal 1 tys. fundacji. Można zaobserwować coraz większy przyrost liczby nowo powstających fundacji.

Najważniejsze dziedziny działań polskich organizacji pozarządowych to:

- sport, turystyka, rekreacja, hobby – 55% organizacji prowadzi działania w tym obszarze (dla 38% są to najważniejsze pola ich działalności),
- edukacja i wychowanie – 42% (14%),
- kultura i sztuka – 33% (17%),
- usługi socjalne, pomoc społeczna – 16% (6%),
- rozwój lokalny – 16% (5%),
- ochrona zdrowia – 15% (6%).

55% organizacji zajmuje się więcej niż jedną, główną dziedziną działania. Warto wspomnieć, iż 41% NGOs ogranicza się tylko do własnej gminy lub powiatu).

W województwie podlaskim zarejestrowanych jest zaledwie ok. 2 tys. stowarzyszeń i jest to najniższy wskaźnik w Polsce. Są to organizacje, które potrzebują szeroko rozumianego wsparcia (materialnego i niematerialnego).

Rysuje się tu także szerokie pole do współpracy samorządu, biznesu, czy innych organizacji pozarządowych.

W tym miejscu warto dodać, iż wśród zarejestrowanych w KRS stowarzyszeń są zarówno te aktywnie działające, jak i tzw. „martwe” stowarzyszenia, czyli takie, które od dawna prowadzą bardzo ograniczoną działalność, czy też w ogóle zaprzestały faktycznej działalności, a istnieją tylko „na papierze”.

Podlaski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Szepietowie (PODR w Szepietowie) od kilku lat wspiera merytorycznie działania organizacji pozarządowych w województwie podlaskim, współpracując z nimi, pełniąc rolę animatora społecznego.

Działalność statutowa organizacji pozarządowych (stowarzyszenia, LGD) działających na obszarach wiejskich

Działalność statutowa stowarzyszenia to działalność, która musi być zgodna ze statutem stowarzyszenia. Statut to dokument, taka „mini-konstytucja” stowarzyszenia, w której wymienione są cele jego działalności i sposoby ich realizacji. To, jaki rodzaj działalności statutowej stowarzyszenie może prowadzić wynika z opisu w statucie – należy sprawdzić zapisy mówiące o celach i sposobach ich realizacji.

Działalność statutowa nie może być nastawiona na zysk (z j. ang. *not for profit*). Nie może być to działalność gospodarcza, która w organizacji pozarządowej może być tylko działalnością pomocniczą.

Choć działalność statutowa jest działalnością not for profit, konkretne działania lub zadania mogą być realizowane zarówno w ramach tzw. nieodpłatnej, jak i odpłatnej działalności statutowej pożytku publicznego.

Przykład:

Stowarzyszenie wydaje broszurkę. Może ją rozdać za darmo (działalność nieodpłatna) albo sprzedawać po kosztach bezpośrednich, czyli za tyle, za ile ją wyprodukowano (działalność odpłatna). Jeśli koszt bezpośredni wyprodukowania 1 egz. broszury wynosi 5 zł (m.in. wynagrodzenie autora, skład, druk, dystrybucja, itp.), to w ramach odpłatnej działalności można ją sprzedać również za 5 zł. Na odpłatnej działalności statutowej nie zarabia się więc ani grosza. Odzyskuje się tylko koszty produkcji towaru bądź usługi.

Ażeby móc prowadzić statutową działalność odpłatną, w statucie należy umieścić stosowny zapis mówiący o tym fakcie.

Etapy aktywizacji społecznej w metodzie projektowej

Zbieranie informacji

Przystępując do aktywizacji społecznej, pierwszym krokiem będzie zdobycie ogólnej wiedzy na temat społeczności lokalnej, gdzie ma dojść do animacji społecznej. Wywiady, rozmowy, czy ankietyzacja pozwoli nam określić, jacy są mieszkańcy wsi, jaki jest ich status społeczny, gdzie są zatrudnieni, czym zajmują się poza pracą – tego typu dane statystyczne są zaczynem do działań ukierunkowanych na ocenę zebranych informacji i wyciąganie dalszych wniosków.

Ocena sytuacji (diagnoza problemu)

Animacja, która będzie prowadzona w danej społeczności w oparciu o realizację konkretnego projektu powinna być planowana na bazie zidentyfikowanych problemów i zgłoszonych potrzeb społecznych. Analizując zebrane informacje należy odpowiedzieć na pytanie, co mieszkańcy chcieliby w swojej społeczności zmienić na lepsze, co ich niepokoi itd. Należy na tym etapie sformułować katalog problemów społeczności lokalnej.

Zachęcanie ludzi do spotkania się w celu podjęcia decyzji, jakim problemem chcą się zająć

Rola animatora jest rolą prekursorską; zawsze musi być ktoś, kto pierwszy zainicjuje współpracę w zakresie rozwiązania zidentyfikowanych problemów. Inicjator winien być wyposażony w wiedzę, pomysły na wspólne działanie. Należy jednak pamiętać, iż nie sposób jest rozwiązać wszystkich problemów w danej społeczności na raz w krótkim czasie. Stąd też kolejne działania animatora będą polegały na wypracowaniu ze społecznością lokalną hierarchii ważności problemów, kolejności ich rozwiązywania. Ażeby można było to osiągnąć animator powinien pozyskać do współpracy liderów społeczności lokalnej, osoby zainteresowane przeprowadzeniem zmian na lepsze. Na organizowanym spotkaniu/spotkaniach ze społecznościami lokalnymi rolą animatora jest wywoływanie atmosfery dialogu, dzielenia się na forum publicznym opiniami, doprowadzanie do tzw. „burzy mózgow”, dzię-

ki której w perspektywie długofalowej możliwym będzie stwierdzenie, jakim problemem należy zająć się na wsi w pierwszej kolejności.

Tworzenie i wspieranie stowarzyszeń rejestrowych

Wyłonieni w toku spotkań partnerzy z mikroregionu będą działać wspólnie nad określonym problemem pod szyldem stowarzyszenia, ustalając cele i zasady współpracy. Ważne tu jest zdefiniowanie i określenie wspólnych celów, które łączą wszystkich uczestników życia danej miejscowości i zasad współdziałania.

Planowanie projektu

Projekt, czyli określone w czasie i w konkretnych ramach finansowych przedsięwzięcie z przypisanymi, spodziewanymi rezultatami, powinien być szczegółowo zaplanowany ze wszystkimi jego przyszłymi realizatorami. Umożliwi to wykorzystanie w pełni ich wiedzy i doświadczenia podczas realizacji projektu.

Inwentaryzacja zasobów, możliwości realizacji projektu, podział ról i zadań

Następnym krokiem będzie inwentaryzacja zasobów koniecznych do realizacji projektu. Umożliwia ona podział ról i zadań pomiędzy osoby zaangażowane. W każdym projekcie należy wyznaczyć jego lidera, odpowiadającego za realizację projektu. Liderem może być inicjator stowarzyszenia, albo inny partner, na przykład taki, który formalnie może zdobyć fundusze na realizację projektu. Na tym etapie należy dość precyzyjnie zaplanować odpowiedzialności realizatorów zadania, żeby uniknąć później powielania funkcji i nieporozumień w trakcie realizacji projektu. Tu również trzeba określić poziom wynagrodzenia osób funkcyjnych w projekcie.

Określenie zarządzania projektem i systemu komunikacji pomiędzy realizatorami projektu

Bazując na przydzielonych zadaniach, realizatorzy zadania decydują, jak projekt będzie zarządzany, z uwzględnieniem kluczowej roli lidera projektu. W strukturze zarządzania projektem istotne jest uwzględnienie głosu decyzyjnego wszystkich osób zaangażowanych. To tu określamy skuteczne sposoby komunikowania się między realizatorami.

Realizacja projektu

Na bazie wypracowanego projektu, zgodnie z ustalonym wcześniej harmonogramem realizacji projektu i budżetem projektu, uczestnicy projektu realizują zaplanowane wcześniej zadania. W tej fazie ważne jest, aby na bieżąco monitorować zarówno postęp realizacji zadań, postęp wydatkowania środków rozłożony w czasie, ale także i system komunikacji. W razie zaistnienia jakichś problemów, należy wdrożyć działania naprawcze.

Ocena i decyzja o tym, co dalej

Projekt kończymy zawsze oceną (ewaluacją) jego realizacji, stopnia osiągnięcia jego rezultatów, produktów i oddziaływania. A także funkcjonowania stowarzyszenia w ramach projektu. Jeżeli projekt zakończył się powodzeniem, osiągnięciem zamierzonych rezultatów

i produktów, nie generując przy tym konfliktów wewnątrz społeczności lokalnej, to jest szansa na realizację kolejnych projektów w danej społeczności lokalnej.

Możliwości pozyskiwania wsparcia dla działalności obywatelskiej i pozarządowej, formy pomocy

Wsparcie finansowe na rozwiązanie problemów społecznych jest pożądaną przez społeczności lokalne formą wsparcia. Pozwala ono w szybki i efektywny sposób rozwiązywać problemy i zaspokajać potrzeby społeczne.

Warto jednak podkreślić, że poza wsparciem materialnym, niezwykle ważną rolę w działalności stowarzyszenia odgrywa pomoc niematerialna. Jest nią praca wolontariuszy. Niekiedy, może nie do końca trafnie, używa się tu dawnego określenia: czyn społeczny. Były to niegdyś nieodpłatne prace wykonywane na rzecz ogółu. Być albo nie być przedsięwzięcia często zależy od znalezienia nieodpłatnie „rąk do pracy”. Praca wolontariuszy (ochotników) bywa nieoceniona.

Może nią być np. posprzątanie terenu przed festynem, przeprowadzenie ankietyzacji wśród mieszkańców, czy też pomalowanie świetlicy itp.

Z kolei w realizacji projektów, napisanych w celu uzyskania dofinansowania/dotacji często wycenia się pracę wolontariuszy. Przyjmujemy wówczas określoną stawkę za roboczogodzinę wolontariusza. Tak wyceniona i poniesiona praca de facto finansowo nic nas nie kosztuje. Jest jednak atutem i często stanowi tzw. wkład własny projektodawcy do projektu. Wkład własny, czyli część wartości projektu, niezbędną do zabezpieczenia przez nas w procesie ubiegania się o dotację.

Ważną formą pomocy, która ceniona jest przez organizacje pozarządowe jest użyczenie im pomieszczeń, czy sprzętu pod potrzeby realizacji przedsięwzięcia. Ażeby móc zorganizować spotkanie z członkami organizacji, czy też szkolenie można zawrzeć umowę nieodpłatnego użyczenia pomieszczenia, czy sprzętu np. z samorządem.

Jeśli stowarzyszenie dysponuje swoją salą, komputerem, czy rzutnikiem multimedialnym, wykorzystanie tych środków trwałych, np. do projektu może zostać również wycenione i użyte jako wkład własny.

Wszelkie wsparcie rzeczowe w postaci czy to materiałów, np. piasku na plac zabaw, czy wyposażenia wnętrza, czy choćby zabawek dydaktycznych dla dzieci i młodzieży z miejscowości, w której działa NGO, stanowi zawsze nieoceniony dar na rzecz stowarzyszenia.

Kierunki wydatkowania środków finansowych w organizacji pozarządowej

Stowarzyszenia rejestrowe co do zasady nie pozyskują środków dla zysku, lecz na cele statutowe. Mogą one posłużyć do rozwiązywania lokalnych problemów. Jak wspomniano, w każdej małej ojczyźnie można zidentyfikować wiele takich problemów, które dotyczą społeczność lokalną. Deficyty umiejętności, niewystarczający poziom wiedzy w danym zakresie, czy z drugiej strony braki środków trwałych, niedobory sprzętu, wyposażenia, czy wręcz sa-

mych pomieszczeń do spotkań członków organizacji – to wszystko to są te problemy, które mogą ograniczać pole działania NGO.

I tak, dzięki pozyskanym środkom możemy np. zagospodarować wolny czas dzieciom i młodzieży w świetlicy, organizując zajęcia tematyczne, naukę języka obcego itp.

Możemy też prowadzić integrację międzypokoleniową, czyli spotkania seniorów z młodszymi mieszkańcami w obrębie jednej albo kilku miejscowości, umożliwiając przekazywanie tradycji, dawnych obrzędów, naukę ginących zawodów, czy starych pieśni, tańców albo receptur kulinarnych.

Posiadając środki możemy wzmacniać potencjał wewnętrzny samej organizacji poprzez doszkalać, szkolenia ustawiczne władz i członków stowarzyszenia.

Ważna jest także promocja i upowszechnianie działań organizacji w środowisku lokalnym, do której zaistnienia niezbędne są także środki finansowe. Musimy zapracować na swoją markę, ażeby być liczącą się w otoczeniu organizacją. Rezultaty działań NGO powinny docierać jak najdalej, być obrazowe i transparentne. Pozwoli to w przyszłości być brany pod uwagę przez różnych decydentów we wdrażaniu kolejnych przedsięwzięć społecznych.

Posiadając status organizacji zaufania społecznego, NGO będzie liczącym się partnerem w rozmowach z innymi uczestnikami życia regionu, którym na sercu także leży rozwiązanie lokalnych problemów.

Rozsądnie i racjonalnie wydając środki publiczne powinno się dawać przykład innym organizacjom pozarządowym ubiegającym się o środki finansowe na swoją działalność.

Organizacja pozarządowa efektywnie wydająca pozyskane środki łatwiej przyciąga w swe szeregi nowych członków, zwiększa zakres swoich działań, czy też rozbudowuje swoje struktury.

Źródła pozyskiwania środków finansowych, współpraca z administracją publiczną – zasady i formy

Głównym źródłem zasilania działalności organizacji pozarządowej są składki członkowskie. Są to obowiązkowe opłaty wnoszone przez członków NGO na rzecz swojej organizacji.

Składki ustalane są przez daną NGO, a ich wysokość kształtuje się różnie. W małych stowarzyszeniach najczęściej oscylują w przedziale od kilku do kilkudziesięciu złotych rocznie na członka. Kwota ta pozwala już na opłacenie chociażby formalności administracyjnych, opłat pocztowych itp. przez NGO. Ważne jest dbanie o terminowość uiszczania składek, aby zachować „płynność finansową” w stowarzyszeniu. Z płacenia składek zwolnieni są członkowie honorowi organizacji.

Większe możliwości finansowania działań organizacji stwarzają dotacje. Dotacja, czy też grant to bezzwrotne wsparcie finansowe od danego darczyńcy/institucji grantodawczej na określony cel.

Na początku działań fundraisingowych (z ang. *fundraising* – proces zdobywania funduszy) o dotacje należy pytać w miejscowym samorządzie. Wójt, czy też burmistrz często ogłaszają konkursy na realizację zadania publicznego. Polega to na przygotowaniu wniosku (oferty), według określonego wzoru na realizację zadania, które będzie zgodne z ogłosze-

niem (konkuresem), np. działania skierowane do młodzieży. Oferty te następnie są oceniane i najlepsze/najciekawsze pomysły mogą liczyć na dofinansowanie.

Ważne jest monitorowanie terminów ogłaszania konkursów, choćby przez śledzenie strony internetowej samorządu, gdzie pojawiają się informacje o konkursie.

Przygotowana oferta musi być na formularzu udostępnionym przez dany samorząd, zgodnie z załączoną instrukcją.

Jeśli w otoczeniu działa kilka NGOs, pojawia się zjawisko konkurencji o środki finansowe (które najczęściej są ograniczone) na realizację określonego celu, postawionego przez samorząd w danym konkursie.

Poza szczeblem lokalnym, dotacje można pozyskiwać także na szczeblu krajowym. Różne ministerstwa naszego kraju ogłaszają cyklicznie nabory na projekty, czyli na starannie zaplanowane przedsięwzięcia, mające na celu pozyskanie dofinansowania, czy też bezwrotnej pomocy finansowej.

Na dotacje ministerialne składają się przeważnie środki z Unii Europejskiej.

Tu także monitoring stron internetowych, gdzie pojawiają się informacje o naborach na projekty, odgrywa niebagatelną rolę.

Dotacje można pozyskiwać także w rozmaitych fundacjach. Fundacje to, podobnie jak stowarzyszenia, organizacje pozarządowe. Są fundacje, które działają na zasadzie instytucji grantodawczej, czyli w ramach określonych realizowanych przez siebie programów rozdają dotacje/granty innym organizacjom pozarządowym na określone cele.

W tego typu fundacjach stowarzyszenie powinno zatem szukać wsparcia. Część fundacji działa przy dużych i poważnych instytucjach, np. przy bankach. Za pośrednictwem fundacji taki bank realizuje określone programy, czy to ogólnopolskie, czy lokalne. Są one wyrazem społecznej odpowiedzialności banku.

Pozyskiwanie dotacji to w dobie funduszy unijnych najbardziej powszechna metoda zdobywania środków przez NGOs na funkcjonowanie swoich stowarzyszeń.

Pamiętając, że jest jeszcze kilka innych sposobów starania się o pieniądze w ramach działania NGO, takich jak choćby darowizny, zbiórki publiczne, sponsoring, pożyczki, działalność odpłatna pożytku publicznego, w niniejszej broszurze skupimy się na pozyskiwaniu dotacji.

Praktyka pozarządowa często pokazuje, iż wiele nowopowstałych organizacji pozarządowych swoje starania fundraisingowe kieruje najpierw w stronę pozyskania dotacji na konkretny projekt. Ma on rozwiązać dany pilny problem lokalny. Organizacje te na początku skupiają się zatem wokół problemu/ów, wokół potrzeb. Ich zidentyfikowanie przez lokalną społeczność najczęściej jest pierwszym krokiem na drodze do rejestracji organizacji.

Wybrane przykłady programów, konkursów i organizacji grantodawczych

Poniżej przedstawiano kilka wybranych programów i konkursów, organizowanych przez instytucje rozdające granty. Starając się o dofinansowanie projektu na rozwiązanie określonego problemu społecznego, należy pamiętać o terminach ogłaszanych konkursów. Niektóre są stałe, a niektóre ruchome, tzn. nabory na projekty ogłaszane są w różnym terminie zależnie

od danego roku. Należy również pamiętać, iż organizacja może zawiesić realizację danego konkursu w danym roku. Jednak konkurs może zostać ponownie wznowiony w zależności od dostępności środków finansowych przez organizację grantodawczą.

Program Operacyjny Fundusz Inicjatyw Obywatelskich (PO FIO)

Konkurs: projekty szkoleniowo-edukacyjne

Działania: I. Aktywni, świadomi obywatele, aktywne wspólnoty lokalne

II. Sprawne organizacje pozarządowe w dobrym państwie

III. Integracja i aktywizacja społeczna. Zabezpieczenie społeczne

IV. Rozwój przedsiębiorczości społecznej

Wsparcie: od 10 tys. zł do 200 tys. zł (przy dotacjach 10-40 tys. zł, wymagany jest 10% wkład własny, może być niefinansowy, np. robocizna)

Więcej szczegółów: <http://www.pozYTEK.gov.pl/FIO,379.html>

Fundacja Wspomagania Wsi

Konkurs: Pożyteczne ferie

Działania: umożliwienie dzieciom/młodzieży, które zostają na czas ferii w swoich miejscowościach, spędzenia czasu w sposób pożyteczny, atrakcyjny i bezpieczny dla siebie i innych.

Wsparcie: do 2 tys. zł

Fundacja im. Stefana Batorego

Konkurs: Obywatele dla demokracji

Działania: zwiększenie udziału obywateli w życiu publicznym, upowszechnianie wartości demokratycznych i praw człowieka, rozwój działalności rzeczniczej i kontroli obywatelskiej, wspieranie grup narażonych na wykluczenie, wzmocnienie kondycji organizacji pozarządowych i tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi trzeciego sektora

Wsparcie:

Wsparcie oferowane jest w trybie konkursowym w ramach trzech „ścieżek”:

- projekty tematyczne: od 50 do 250 tys. zł (na projekty realizowane samodzielnie) i do 350 tys. zł (na projekty realizowane w partnerstwie)
- projekty systemowe: od 300 tys. do 1,5 mln zł (na projekty realizowane samodzielnie) i do 2 mln zł (na projekty realizowane w partnerstwie)
- współpraca dwustronna: do 50 tys. zł (na nawiązanie współpracy) i do 65 tys. zł (na rozszerzenie lub wzmocnienie współpracy)

Więcej szczegółów: <http://www.ngofund.org.pl/>

Fundacja im. Stefana Batorego

Konkurs: Koalicje obywatelskie

Działania: wzmocnienie zasobów i potencjału organizacyjnego koalicji, profesjonalizacja ich działań, budowa ich wiarygodności w środowisku pozarządowym, wobec sektora publicznego, zwiększanie roli NGOs w dialogu obywatelskim

Wsparcie: 15 tys. euro (dotacje na maksymalnie 3 lata)

Więcej szczegółów: http://www.batory.org.pl/programy_dotacyjne/koalicje_obywatelskie

Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży

Konkurs: Równać szanse

Działania: wyrównywanie szans na dobry start w dorosłe życie młodzieży z terenów wiejskich i małych miast (do 20 000 mieszkańców).

Wsparcie: do 7 tys. zł (regionalny)

Więcej szczegółów: <http://www.rownacszanse.pl/>

Europejski Fundusz Rozwoju Wsi Polskiej

Konkurs: Razem możemy więcej

Działania: działalność kulturalno-oświatowa, ochrona i promocji zdrowia, budowa małej infrastruktury drogowej

Wsparcie: do 7,5 tys. zł (z partnerem -- 10 tys. zł)

Więcej szczegółów: <http://www.efrwp.pl/>

Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności

Konkurs: Działaj lokalnie (realizowany razem z Akademią Rozwoju Filantropii w Polsce)

Działania: aktywizacja lokalna wokół różnych celów społecznych

Wsparcie: przez lokalne konkursy grantowe, tzw. Ośrodki Działaj Lokalnie (ODL) - do 6 tys. zł

Więcej szczegółów: <http://www.dzialajlokalnie.pl/>

Ważne adresy:

Sąd Rejonowy – XII Wydział Gospodarczy KRS

Mickiewicza 103

15-950 Białystok

<http://www.bialystok.sr.gov.pl/>

Literatura:

1. Internetowe Centrum Wsparcia, <http://poradnik.ngo.pl/>
2. Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach
3. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie
4. Jak budować dobro wspólne – poradnik dla działających lokalnie, Lokalne partnerstwa, PAFW, Warszawa 2012
5. T. Śnieciński – Możliwości finansowania działalności statutowej organizacji pozarządowych, Szepietowo 2013